

Standards for Comparative Adult Education Research*

Translated by Figen SEZEN SÜRERBİÇER**

ABSTRACT. Comparative Adult Education Research in two or more countries, when developed and analyzed as part of a rigorous research design, provides similarities and dissimilarities. This data is useful in developing the theory and practice of Adult Education that may promote a world community, foster world peace, and assist adults to learn. But standards should be developed for conducting a research project. With standards it is possible to compare Adult Education in various parts, even to compare standards in two or more countries. In this study, the topic of standards has been examined from the perspective of the three aspects, namely, setting, implementing and evaluating. The current state of the application of standards to Comparative Adult Education, the unique aspects and problems of their application together with some possible solutions are discussed.

* Translated from: Charters, A.N. (1999). Standars for Comparative Adult Education Research. In J. Reischmann, M.Bron Jr and Z.Jelenc (Eds.), *Comparative Adult Education 1998 The Contribution of ISCAE to an Emerging Field of Study*, p: 51-64.

** Doctoral Student, Ankara University, Faculty of Educational Sciences, Department of Lifelong Learning and Adult Education, Ankara, Turkey. E-mail: figensezen@yahoo.com

Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi Araştırması için Standartlar*

Çeviri Makale – Figen SEZEN SÜRERBİÇER**

ÖZ. İki veya daha fazla ülkeyi kapsayan Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi Araştırması, özenli bir araştırma modelinin parçası olarak geliştirildiği ve çözümlendiğinde benzerlikleri ve farklılıkları ortaya çıkarır. Bu veri; bir dünya toplumu geliştirebilecek, dünya barışını teşvik edebilecek ve yetişkinlerin öğrenmesine katkı sağlayabilecek Yetişkin Eğitimi kuram ve uygulamasını geliştirmek için yararlıdır. Ancak bir araştırma projesini yürütmek için standartlar geliştirilmelidir. Standartlar sayesinde farklı bölgelerdeki Yetişkin Eğitimi'ni karşılaştırmak, hatta iki veya daha fazla ülkedeki standartları karşılaştırmak mümkündür. Bu çalışmada standartlar konusu; oluşturma, uygulama ve değerlendirme adları altında, üç açıdan incelenmiştir. Standartların Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi'ne uygulanmasındaki mevcut durum, bunların uygulanmasının kendine özgü durumları ve problemleri, bazı olası çözümlerle birlikte ele alınmıştır.

* Charters, A.N. (1999). Standards for Comparative Adult Education Research. In J. Reischmann, M.Bron Jr and Z.Jelenc (Ed.), *Comparative Adult Education 1998 The Contribution of ISCAE to an Emerging Field of Study*, Sf: 51-64 kaynaklı makaleden çevrilmiştir.

** Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yaşam Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Anabilim Dalı Halk Eğitimi Bölümü, Ankara, Türkiye.
E-posta: figensezen@yahoo.com.

GİRİŞ

“Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi Araştırması için Standartlar” konusu, ABD’de Yetişkin Eğitimi ve Sürekli Eğitim alanında nispeten yenidir. Yaşamboyu Öğrenme terimi, çoğunlukla her yaşta öğrenmeyi kapsayacak biçimde kullanılır ve bu yüzden çocuk, genç ve yetişkin gibi sınıflandırmalardan kaçınır. Bu sunumda Yetişkin Eğitimi terimi, yaşamboyu öğrenme bağlamında yetişkin öğrenmesine odaklanarak Andragoji ile aynı anlamda kullanılmaktadır.

Eğitimdeki standartlara ilişkin olarak; ABD’de, ulusal düzeyde, eyalet düzeyinde ve yerel düzeyde öncelikle okullara odaklanan yoğun bir ilgi söz konusudur. “Standart”, Webster’da “karşılaştırma için bir kural veya temel olarak kullanılmak üzere belirlenmiş bir şey” olarak tanımlanmaktadır. Standartların üç boyutu vardır: belirleme (oluşturma), uygulama ve değerlendirme. Bir standart veya ölçüt, değişimi saptamak, mevcut durumu ölçmek (karşılaştırmak) ve değişimi tanımlamak için gereklidir. Standartlar, öğrenmenin yapısı ve kapsamı ile Yetişkin Eğitimi’nin Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi’ni de kapsayan yönlerini belirlemek için önemlidir.

Kappan’ın Standartlar üzerine Özel Bölümü’nde¹, diğer açılardan mükemmel olmasına karşın bu sayıda, hiçbir makalede yetişkin eğitiminden veya sürekli eğitimden bahsedilmemektedir. Eğitim Kaynakları Bilgi Merkezi (ERIC) üzerinden yapılan aramada, akademik standartlar ve yetişkin eğitime atıfta bulunan 31, akademik standartlar ve sürekli eğitime atıfta bulunan 32 çalışma bulunmuştur. Bu yayımlar; akreditasyon, azınlıkların sorunları, okul dışı programlar ve benzeri konuları içermekte ancak çoğu, akademik standartlar konusunda yüzeysel kalmaktadır. 1986’da AAACE (Amerikan Yetişkin Eğitimi ve Sürekli Eğitim Birliği)’nin Profesörler Komisyonu, Yetişkin Eğitimi’nde Lisans Üstü Eğitim Standartları adlı bir belge oluşturmuştur ancak bu belgenin uygulamadaki kullanım alanı sınırlı kalmıştır. Diğer bir örnek; birkaç saatinde yetişkin eğitimcilerinin halk okullarında uygulama yapmasını gerektiren bir eğitim için yaklaşık olarak 1952’de geliştirilen New York Eyaleti Eğitim Departmanı’nın sertifika planıdır, ancak bu plan yalnızca birkaç yıl yürürlükte kalmıştır.

Başkan George Bush tarafından başlatılan Amerika 2000 programı: Bir Eğitim Stratejisi (1991: 29) ve onun devamı niteliğinde Başkan Bill Clinton tarafından başlatılan Amaçlar 2000; ulusal amaç olarak eğitimin standartlarını geliştirmeye yönelik büyük ilginin bir ifadesidir. Amerika 2000’de Yetişkin Eğitimi’ne şöyle atıfta bulunmaktadır: “Dünün

¹ Phi Delta Kappan (Haziran 1993). Bloomington, IN.

öğrencileri ve bugünün çalışanları olarak geriye kalan hepimizin bir öğrenci ulusu haline gelmesi için”, ancak bu, uygulama aşamasında az ilgi çekmiş görünmektedir. Charters ve Siddique tarafından yazılmış Açıklamalı Kaynak Rehberi (1989) konuyla ilgili bazı referanslardan bahsetmektedir (1989).

Yukarıdaki referanslar Yetişkin Eğitimi’ndeki standartlarla ilgilidir fakat özel olarak Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi araştırmasına yönelik standartlarla ilgili değildir. Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi, karşılaştırmalı eğitimin ve diğer alanların başka düzeylerdeki araştırmalarından, ilgili araştırma bulgularını ve araştırma metodolojisini uyarlayarak ve transfer ederek yararlanabilir.

Yetişkin Eğitimi’nde mevcut araştırma temeli ve dahası standartların dikkate alınması o kadar sınırlıdır ki, daha fazla araştırmaya yönelik bir plan geliştirilmesine çok az katkı sağlamaktadır. Bununla birlikte yetişkin eğitimcileri, şimdiye kadar Yetişkin Eğitimi ve Sürekli Eğitim alanında iddialı konularla meşgul olmuşlardır, dolayısıyla Standartlar ve Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi Araştırmasını aynı şevkle ele almama izin veriniz. İlave etmek isterim ki, bu konunun büyük bir bölümü yayımlanmış kitap ve makalelerimde yer almakla birlikte bu başlık üzerinde odaklanmamıştır. Başlık bağlamındaki bazı tartışmalar şöyledir:

Yetişkin Eğitimi’nin Misyonu

Yetişkin Eğitimi’nin misyonu, “yetişkinlerin mevcut durumları ve yazgıları üzerinde daha fazla kontrol gücü kazanmalarına destek olmaktır. Kontrol, yetişkinlerin politik çevrelere, iş çevrelerine, sosyal, kültürel, ailevi ve dini çevrelere daha bilinçli ve sorumluluk sahibi olarak katılmalarını ve yaşam kalitelerini arttırmalarını mümkün kılar” (Charters, 1986: 3). Misyonun odak noktası, sonuç olarak yetişkinin öğrenmesidir.

Eğitimin İlkeleri

Yetişkin Eğitimi, eğitimin diğer alanlarıyla aynı ilkelere dayanmaktadır. Yetişkinler daha fazla ve çeşitli deneyimlere sahip olduklarından, ilkelerin uygulanması yetişkinliğin farklı kademelerindeki yetişkinler için, bebekler, çocuklar ve gençlerinkinden oldukça farklı olabilir. Genel olarak ilkelerin uygulanması, öğrenenler yaşam süresinde ilerledikçe ve bağımlılıktan daha öz-yönetimli olmaya doğru ilerledikçe değişir. Özet olarak öz-yönetimli olmak, yetişkinlerin yukarıda belirtilen misyonu gerçekleştirmek için neyi, ne zaman ve nasıl öğrenecekleri üzerinde kontrollerinin olması demektir. Öz-yönetim durumlarını içeren ve bunun için ölçütler öneren Öğrenme Tercih Değerlendirmesi, bireylerin öz-yönetimli olma tercihlerinin

derecesini göstermenin bir yoludur (Guglielmino, 1991). Yetişkin Eğitimi'nde odak noktası, eğitim olarak bilinen altyapının öğrenme fırsatlarıyla karşılaştığında bir birey olarak öğrenebilen yetişkin öğrenen üzerinedir.

Karşılaştırmalı Eğitim, Eğitim alanı içerisinde bir çalışma alanıdır. Benzer şekilde Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi de Yetişkin Eğitimi'nin bir parçasıdır ve her ikisinde de aynı araştırma ilkeleri geçerlidir.

Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi'nin Tanımı

Bu makalede kullanılan Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi tanımı, "Yetişkin Eğitimi'ni Dünya Geneline Karşılaştırmak" kitabından alınmıştır (Charters, 1983):

Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi; a) Yetişkin eğitimiyle ilişkili kuram, ilkeler, metodoloji ve sürekli eğitimin diğer başlıkları hakkındaki ifadeler ve b) Konunun bir veya daha fazla durum açısından karşılaştırmalı çalışması olarak tanımlanmaktadır.

Ulus içi, bir konunun bir ülke içindeki bir veya daha fazla durum açısından karşılaştırılması, uluslararası ise konunun farklı ülkelerdeki iki veya daha fazla durum açısından karşılaştırılmasıdır. Bir karşılaştırmalı yetişkin eğitimi çalışması, yetişkin eğitimi verilerinin tanımlanmasından ve/veya yetişkin eğitimi verilerinin yan yana konmasından daha öteye uzanır. Benzerlikleri ve farklılıkları belirlemek amacıyla çözümlene ve karşılaştırma yapmayı da içerir.

Bu kitap bağlamında Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi, uluslararası düzey ile sınırlandırılmıştır ve bu, araştırmanın bununla bağlantılı tüm güçlükleriyle birlikte iki veya daha fazla ülkeye uzandığı anlamına gelmektedir.

Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi Gereksinimi

Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi'nde kuram ve uygulama geliştirmek için pek çok neden tartışılmıştır. Tarihin bu aşamasında, uluslararası düzeyde Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi araştırması için baskın olan üç nedenden bahsedilmektedir.

Göstergelere göre bu üç nedenden birisi, dünyanın uluslararası küresel bir topluluğa veya varlığa dönüşmesidir. Dolayısıyla bu hareketin parçası olan her bir ülke hakkında bilgi sahibi olmak ve ülkeler arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları gösteren karşılaştırmalı verilere sahip olmak, uluslararası gelişmelerin daha verimli ve etkin bir şekilde ilerleyebilmesi için önemlidir.

İkinci neden barış üzerine odaklanır. Günümüzde ulusal ayaklanmalar, isyanlar ve de uluslar arasında bazı savaşlar varken, barış için şimdi daha fazla bir istek var gibi görünmektedir. Aynı zamanda Birleşmiş Milletler, barışı sağlama sürecinde dünyanın her yerinde giderek daha fazla aktif hale gelmektedir. Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi'ni de kapsayan pek çok alandaki araştırmalar, barış için temel olan işbirliği ve anlayışı geliştirmeye katkıda bulunmaktadır.

Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi için üçüncü neden, daha önce belirtildiği gibi yetişkinlerin öğrenmesi üzerine odaklanan Yetişkin Eğitimi'nin misyonu tarafından öne sürülür. Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi Araştırması'nın birçok ülkedeki yetişkin öğrenmesinin durumu hakkında bilgi sağlayacağı mantıklı görünmektedir. Yetişkin öğrenmesi hakkında uluslararası düzeyde bilgiye sahip olmak, böylece tüm yetişkinlerin öğrenme fırsatlarını en üst düzeye çıkarmalarını mümkün kılar.

İki veya daha fazla ülkeyi kapsayan Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi Araştırması, özenli bir araştırma modelinin parçası olarak geliştirildiği ve çözümlendiğinde benzerlikleri ve farklılıkları ortaya çıkarır. Bu veri; bir dünya toplumu geliştirebilecek, dünya barışını teşvik edebilecek ve yetişkinlerin öğrenmesine katkı sağlayabilecek Yetişkin Eğitimi kuram ve uygulamasını geliştirmek için yararlıdır.

Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi Araştırması İçin Standartlar Belirlenmesi

Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi için nedenler kabul edildiğinde ve bunlar üzerine bir uzlaşa sağlandığında, bir araştırma projesini yürütmek için standartlar geliştirilmelidir. Öncelikle bir soru sorulabilir: Standartların oluşturulması, uygulanması ve değerlendirilmesinde kimler yer alır ve standartlarla ilgili kararları kimler etkiler? Öğrenme, yetişkinlerin bilgiye erişebildikleri her zaman ve her yerde gerçekleşebileceğinden, kurumlar tarafından yetişkinler için pek çok öğrenme fırsatı sunulmaktadır.

ABD'de Yetişkin Eğitimi ulusal düzeyde, eyalet düzeyinde veya yerel düzeyde eşgüdümlü değildir ve bu durum, hem politik bir mesele olarak hem de uygulama için geçerlidir. Bazı Yetişkin Eğitimi faaliyetlerinde bulunan kurum türleri şunlardan oluşur:

- ticaret ve sanayi,
- iletişim kuruluşları,
- galeri ve müzeler,
- devlet kurumları,
- uluslararası kuruluşlar,

- işçi örgütleri ve sendikaları,
- askeri kurumlar,
- lise sonrası eğitim kuruluşları,
- dini kuruluşlar,
- okullar,
- ıslahevleri,
- özel gruplar (yaşlılar, engelliler, azınlıklar, okumaz-yazmazlar),
- spor ve eğlence kuruluşları,
- mesleki ve profesyonel birlikler ve
- gönüllü (kâr amacı gütmeyen) kuruluşlar.

ABD'deki bu geniş kurumlar listesi, sıklıkla geliştirdikleri programlarla adlandırılan öğrenme olanaklarının tüm aşamalarındaki çeşitliliği gösterir ve ABD'de standartları sağlamanın güçlüğünü ortaya koyar. Bu, ABD'yi diğer ülkelerle karşılaştırmayı daha da zor hale getirir.

Silahlı Kuvvetler ve büyük kuruluşlar (örn; General Motors) gibi bazı kurumların birtakım iç standartlarının bulunmasına ve bu standartları başarılı biçimde karşılayan çalışanlarını bir şekilde ödüllendirmelerine rağmen, belirtilen türdeki kuruluşlar genel olarak eşgüdümlü değildir. Yöneticilerin, öğretmenlerin, hükümetin, akreditasyon kurumları ve diğer pek çok şahıs ve kuruluşların olduğu gibi sponsorların da standartlarda rolü vardır. ABD'de Yetişkin Eğitimi standartları alanında çok sayıda oyuncu vardır ve bunlar genel olarak işbirliğinden ve hatta eşgüdümünden yoksundur.

Daha önce belirtildiği gibi Yetişkin Eğitimi'nin misyonu yetişkinlerin öğrenmesine destek olmaktır ve öğrenme bireysel bir davranıştır. Bu nedenle, ne olması gerektiğine ve ne öğrenileceğine karar veren yetişkindir. Yetişkinler belki öğrenmeye motive edilebilirler veya yetişkinlerin öğrenmelerine destek olunabilir ancak yetişkinler öğrenmeye zorlanamazlar. Diğer bireyler ve sponsorlar, yetişkinlerin ilgi gösterecekleri ve böylece öğrenecekleri öğrenme fırsatlarının yapısı ve kapsamına karar verebilirler ancak öğrenmeye zorlayamazlar, çünkü öğrenmenin kendisi yetişkinin yetki alanındadır.

Yukarıdaki tartışma, standartları kimin oluşturduğu konusunda büyük farklılıklar olduğu anlamına gelir. Aynı şekilde standartların uygulanması ve değerlendirilmesinde de büyük farklılıklar vardır. Bir üniversite içerisinde bile, örneğin aynı dersin verildiği iki eşdeğer şubede olduğu gibi, standartları farklı insanlar kontrol ederler. Uygulamada, belli bir kurumda standartların üç boyutunun her birinden farklı insanlar sorumlu olabilir. Sonuç olarak ABD'de durum çok karışıktır ve şu ana kadar standartlar veya standartların eşgüdümü hakkında çok az şey yapılmıştır.

Standartlar sayesinde ABD'nin farklı bölgelerindeki Yetişkin Eğitimi'ni karşılaştırmak, hatta iki veya daha fazla ülkedeki standartları karşılaştırmak mümkündür. Standartların Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi araştırmacıları tarafından oluşturulması mümkündür ve bu durumda söz konusu araştırmacılar, farklı ülkelerde de standartlarla benzer bireylerin veya grupların ilgili olup olmadıklarını belirleyebilirler.

Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi Araştırma Projesi İçin Metodoloji/ Model

Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi araştırma projesinin metodolojisi veya modeli, eğitimin diğer alanlarındaki araştırma projelerine benzer şekilde, amacın giriş cümlesinden sonuçların çözümlenmesine kadar uzanır. Metodoloji, araştırmayı yürütmeye ve standartları uygulamaya yönelik bir plandır. Araştırma projesinin aşamaları, aşağıda verildiği gibi metodolojik sorular şeklinde ortaya konabilir. Sorulara verilen yanıtlar, belirli bir araştırma projesinin o aşamasına ilişkin standartları yansıtır ve böylece değişikliği belirleyecek göstergeler haline gelir.

- 1) Projenin önemi nedir?
- 2) Projenin amacı nedir?
- 3) Projenin altında yatan varsayımlar nelerdir?
- 4) Proje, Yetişkin Eğitimi alanının ilkelerine ve uygulamasına nasıl katkıda bulunacaktır?
- 5) Model veya metodoloji projenin tamamlanmasını nasıl mümkün kılacak?
- 6) Projenin amaçlarını gerçekleştirmek için hangi kanıtlar veya veriler gereklidir?
- 7) Verilere nereden ulaşılabilir?
- 8) Hangi iki veya daha fazla ülkede karşılaştırılabilir veriler erişilebilir durumdadır?
- 9) Verileri toplamak için erişilebilir en iyi yöntem hangisidir?
- 10) Seçilen etmenlerin karşılaştırmasının yapılabilmesi için verilerin ne kadarı yan yana konabilir?
- 11) Benzerlikler ve farklılıklar nasıl belirlenebilir?
- 12) Sonuçlar nasıl yayılır ve kimden geribildirim alınabilir?
- 13) Araştırma projesi nasıl değerlendirilir?

Yanıtların, karşılaştırmının temeli olarak yararlı olabilmesi için; standartların, içeriğin yapısı ile kapsamını veya düzeyini içeren terimlerle ifade edilmesi gerekir. Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi de dahil herhangi bir araştırma projesi için standartların oluşturulması, uygulanması ve

değerlendirilmesinde dikkate alınması gereken genel ilkeler vardır. Aşağıdaki ilkeler dikkate alınabilir:

- Güvenilirlik: Standartlar araştırma projesinin hedef kitlesi açısından güvenilir olmalıdır.
- İç tutarlılık: Aşamaların standartları, araştırma projesinin diğer tüm aşamalarıyla uyumlu olmalıdır.
- Esneklik: Kesinliği kaybetmeden, öngörülebilir gelişmelere uyum sağlamak amacıyla araştırma projesinde düzeltmelerin yapılabilmesi için esneklik sağlanmalıdır.
- Sürekli izleme: Araştırma projesi ilerledikçe her aşamada izleme, kritik bir ihtiyaçtır.

Bu rehber ilkeler, araştırma projesinin her aşamasında, yukarıdaki soruları yanıtlarken göz önünde bulundurulabilir.

Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi Araştırma Projesi İçin Yöntemler

Metodoloji ve yöntem terimlerinin kullanımında bazı farklılıklar vardır. Bu sunum, Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi araştırma projesinin genel metodolojisi veya modeli ile ilgilidir. Bir Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi araştırma projesi yürütürken kullanılan yöntemler genel metodolojinin yalnızca bir bölümüdür. (Yukarıdaki bölümde yer alan metodoloji üzerine 9. soruya bakınız)

Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi'nde bir araştırma projesi için yöntemlerin seçimine yönelik ölçütler, eğitimin diğer alanlarındaki bir araştırma projesi için olanlarla aynıdır. Ölçütlerin bazıları, bu sunumda daha önce araştırma projesinin metodolojisine ait aşamalar için kullanılmış olan formatın aynısı izlenerek, aşağıda belirtilmiş olanlara benzer sorular halinde yansıtılır. Bir yöntem seçimine ilişkin standartlar, bu sorulara verilen yanıtlarla oluşturulur. Bir araştırma projesi için yöntem seçimine yönelik ölçütleri yansıtan sorular şunları kapsayabilir:

- 1) Yöntem, verilerin toplanması için hangi açılardan uygundur?
- 2) Zaman ve yer yöntemin kullanımı için uygun mudur?
- 3) Geribildirim veya etkileşimi ne şekilde kolaylaştırır?
- 4) Yöntemin maliyet etkinliği nedir?
- 5) Olanaklar ve araçlar gibi yöntemi destekleyen unsurlar ne ölçüde erişilebilirdir?
- 6) Yöntemin etik ve politik sonuçları nelerdir ve bunlar diğer ilgililerin yanı sıra sponsorlar için de kabul edilebilir midir?
- 7) Yöntemin hangi yönleri araştırma projesi için özgündür?

Bir araştırma yönteminin seçimi, araştırma projesinin konusuna bağlıdır. Her yöntemin kendine özgü güçlü ve zayıf tarafları olduğu kabul edilerek, birden fazla yöntem kullanılabilir. Nitel mi yoksa nicel tekniklerin mi kullanılacağına ilişkin karar verilmelidir ve güvenilirlik, objektiflik ve geçerlik konuları da ele alınmalıdır. Benzer şekilde verilerin çözümlenmesi ve kaydedilmesine yönelik istatistik teknikleri ve araçlar da seçilmelidir. Teknolojideki son gelişmeler, Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi'nde araştırmayı kolaylaştırmaya katkıda bulunmuştur. Teknoloji tek başına bir yöntem olmamasına rağmen, özellikle toplanan verilerin kaydedilmesi için kullanışlı araçlar sağlar ve verilerin araştırma modeliyle tutarlı biçimde çözümlenmesi için verimli ve etkili bir araç işlevi görür.

Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi'nde Toplumsal Etkiler

Bir ulus-içi Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi çalışmasında; karşılaştırılan konuyu etkileyen birçok dışsal toplumsal etki bulunabilir. Bu etkiler, iki veya daha fazla ülkeyi kapsayan uluslararası seviyedeki bir araştırma projesinde kendisini daha da çok gösterebilir. Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi araştırma projesi üzerindeki birçok toplumsal etkiden birisi, her ülkedeki farklı eğitim sistemidir. Örneğin; Birleşik Devletler anayasası eğitimi, federal hükümete değil de eyaletlere özgü bir hak olarak sınıflandırmıştır, oysa diğer pek çok ülkede federal hükümet eğitim üzerinde değişen derecelerde kontrole sahiptir. Bu faktör yetişkin eğitimi üzerinde etkilidir.

Kontrolü güç olan ikinci bir toplumsal etki, farklı ülkelerin dilleridir. UNESCO IBE Eğitim Sözlüğü (1991) ve 24 dile çevrilmiş Yetişkin Eğitimi Terimleri Sözlüğü gibi sözlükler olmasına rağmen, engeller devam etmektedir. Bu kitapta yer alan Jutte'nin çeviri konusundaki açıklaması, diller arasında köprü kurma üzerine bir tartışma sunar. Dil farklılıklarının, Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi araştırma projesinde göz önünde bulundurulması gerekir.

Bir araştırma projesi üzerindeki üçüncü toplumsal etki, kültürel çevredir. Kültürden bağımsız bir Karşılaştırmalı Eğitim araştırma projesi yürütmek mümkün olabilse de, olası değildir.

Bununla beraber, bu toplumsal etkilerin sonuçlarını kontrol etmek ve kültürel faktörlerin en alt düzeyde olduğu araştırma projeleri seçmek ve geliştirmek mümkün olabilir. Etkileri değerlendiren araştırmacılar, özellikle bu alandaki önemli ayrıntıların farkında olmalıdırlar.

Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi'nde, yukarıda aktarılanlar gibi toplumsal etkilerin kontrolü imkânsız veya zor olduğunda, bunların araştırma projesi üzerindeki etkisini belirlemek mümkün olabilir. Bazı

durumlarda, araştırma ölçütlerini karşılamayan bir çalışma yapmaktansa, çalışmayı ertelemek daha uygun olabilir. Kontrol edilemeyen etkileri belirlemek ve tündengelim süreciyle araştırma projesindeki etkiyi tespit edip daha sonra onu bulgular bölümüne dahil etmek mümkün olabilir.

Araştırmacı beklenen standartları geliştirdikten sonra, projenin aşamaları ve nihai olarak sonuçlar üzerindeki kontrolü ve/veya olası toplumsal etkiyi belirlemek veya tanımlamak mümkün olabilir. Araştırmacının hassasiyeti ve yeterliği etkilerle ilgili bu alanda özellikle önemlidir.

Bununla birlikte, toplanan verilerin büyük olasılıkla mevcut verilerin yalnızca bir parçası olduğu ve dolayısıyla bulguların sınırlı olacağı açıktır. Genellemeler araştırmacı tarafından yorumlanabilir. Metodoloji ve yonteme ilişkin olarak yukarıda listelenmiş sorulara verilen yanıtlar, araştırma projesinin her bir aşamasının standartlarını verir ve bu standartlar da birlikte bütün araştırma projesi için geçerli standardı oluşturur.

Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi araştırmasında standartlarla ilgili ilk iki boyut, oluşturma ve uygulama aşamaları ele alındı. Standartların üçüncü boyutu değerlendirmedir. Değerlendirmeye ilgili endişelere, Yetişkin Eğitimi'nde Referanslar (Charters&Hilton, 1989: 187-188) kitabındaki 'Referanslar içindeki Sekiz Referans Programın Değerlendirme Standartları, Ölçütleri, Geçerlik Süreçleri' başlığına verilen yanıtların özetinde değinilmiştir. Bu endişeler:

*Bu programların değerlendirme ile ilgili bölümlerine ilişkin en açık bulgu; formal değerlendirmenin, özellikle ölçme gerektiren değerlendirme türünün, nadiren kullanıldığıdır.

*Öğrencilerin çalışmalarının değerlendirilmesi ile ilgili olarak söylenen hiçbir tümce, İsveç Çalışma Gruplarıyla ilgili çalışmada yer alandan daha kapsamlı ve açıklayıcı değildir: "Bütün bu değerlendirme ve standartlar nosyonu, çalışma grubunun kabul edilmiş ruhuna ters düşmektedir." Ancak öğrencilerin çalışmalarını değerlendirmenin dışında, değerlendirme verilerini toplamadaki diğer gözle görülür yanlışların da farkına varıyoruz. Çoğu program, katılım oranlarına ilişkin bazı kayıtlara (kesinlikle tümüne olmasa da) sahiptir ancak burada öğrenmenin ölçümüne ilişkin örnekleri nadiren gördüğümüz gibi (ne araştırmacının çalışmasının ne de öğretmenin veya programın etkinliğinin ölçümü), katılımcıların deneyimledikleri öğrenme süreçlerini tanımlayabilecek nitel verileri de göremiyoruz.

Bu programların Uluslararası Referanslar olarak seçildiği düşünülürse, ABD'de ve başka yerlerde muhtemelen daha az bilinen programların politika ve prosedürlerinin Yetişkin Eğitimi'nde değerlendirme ve standartlar alanında neler yapmakta olduğunu düşünmek biraz cesaret kırıcıdır. Ayrıca

Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi'nde değerlendirme üzerine araştırma veri tabanı ancak son zamanlarda oluşturulmaya ve genişletilmeye başlanmıştır.

Bu makalede yetişkinlerin öğrenmesinin değerlendirilmesiyle değil, Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi araştırma projesinin değerlendirilmesiyle ilgilenilmiştir. Kaldı ki, yetişkin eğitimcilerinin her iki tür etkinliğe karşı tutumları bir dereceye kadar benzer olabilir.

Daha önce belirtildiği gibi, oluşturulmuş standartların uygulanıp uygulanmadığını ve başarıya ulaşıp ulaşmadığını bilmek için ölçme ve değerlendirme önemlidir. Bir araştırma projesinin her bir aşamasına yönelik önceden belirtilmiş standartlar, projenin başarısını değerlendirmeyi sağlayan göstergelerdir. Toplamdaki her bir parçanın standardına uyma, araştırma projesinin değerlendirmesini oluşturur. Standartların oluşturulması, uygulanması ve değerlendirilmesi giderek artan bir şekilde ele alınmalıdır. Bunun yapılmasındaki titizlik, Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi araştırmasının kalitesini etkiler.

Esas itibarıyla Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi araştırmasında metodoloji ve yönetime ilişkin standartlar, eğitimin diğer alanlarındakilerle aynıdır.

Bu sunum, Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi araştırmasında standartlara karşı geçmişte olan ilgi eksikliğini, konuya ilişkin literatürün sınırlılığını ve bu konuya artan ilgiyi göstermiştir. Standartlar konusu; oluşturma, uygulama ve değerlendirme adları altında, üç açıdan incelenmiştir. Standartlar, bir projenin metodolojisinde/modelinde, her aşama için (yöntemler de dahil) belirlenmelidir. Standartların Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi'ne uygulanmasındaki mevcut durum, bunların uygulanmasının kendine özgü durumları ve problemleri, bazı olası çözümlerle birlikte ele alınmıştır.

Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi araştırmasında standartlar, yetişkin eğitimcileri için görece yeni bir ilgi alanıdır. ISCAE'nin etkinlikleri yoluyla, Karşılaştırmalı Yetişkin Eğitimi araştırmasında standartlara bazı öncelikler verilmesi cesaret vericidir.

KAYNAKLAR

- America 2000. (1991). *An American Education Strategy*. US Department of Education. Washington, DC.
- Charters, Alexander N. (1983). *Comparing Adult Education Worldwide*. Jossey Bass. San Francisco.
- Charters, Alexander N. (1986). *Perspectives of Adult Education*. Syracuse University SUPF. Syracuse, NY.
- Charters, Alexander N. (1987). *Primer of Adult Education*. UNESCO Literature and Rural Development Division. Paris.
- Charters, Alexander N.; Dilnawaz A. Siddique. (1989). *Comparative Adult Education: State of the Art with Annotated Resource Guide. Monographs on Comparative and Area Studies in Adult Education*. Center for Continuing Education, the University of British Columbia. Vancouver.
- Charters, Alexander N.; Hilton J., Ronald, (Ed.) (1989). *Landmarks in International Adult Education. A Comparative Analysis*. Routledge. New York.
- Guglielmino, Lucy M.; Guglielmino, Paul J. (1991). *The Learning Preference Assessment*. Organization Design and Development, Inc. King of Orussia, PA.
- Hovenberg, Hans. *Terminology of Adult Education – A 24 Language Vocabulary Dictionary*. Linköping, Sweden.
- UNESCO. (1991). *IBE Education Thesaurus*. Prepared by the International Bureau of Education. Fifth edition-1990: revised and enlarged. Presses Centrales. Lusanne, Switzerland.